

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE
TARTOZÓ SZÖVETKZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS, KIADÓ HIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM.
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. tagjai további intézkedésig tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lei,
rendes tagdíj évi 100 lei, kiszagdnák és tiszt-
viselők részére 50 lei.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:
TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 150 lei Negyed évre 40 lei
Fél évre 75 lei Egyes szám 3 lei

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-
választmánya Kolozsvárt, 1921 évi december hó
10 napján, d. u. 1/24 órakor az egyesület Attila-u.
10. sz. alatti székházában rendes ülést tart,
amelyre a választmány tisztelt tagjait meghívja.
Kolozsvárt, 1921 november 26-án.

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Elnöki bejelentések.
2. Titkári jelentések.
3. Esetleges indítványok.

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Szőlészeti,
Borászati és Gyümölcsészeti szakosztálya 1921
évi december hó 7-én, szerdán d. u. 4 órakor,
az egylet hivatalos helyiségében (Attila-u. 10.
sz. a.) ülést tart, melyre a szakosztály tagjait tisz-
telettel meghívja.

Kolozsvár, 1921 XI. hó 30-án.

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Megalakulás.
2. Jelentés az idei szüreti eredményekről.
3. A termelői adó leszállítása, a bortör-
vénynek a régi királyság területére való kiter-
jesztése, a kiviteli vámok eltörlése, a kivitt tele-
hordókért való biztosíték fizetési kötelezettség
megszüntetése érdekében szükséges teendőkről
előterjesztés az igazgató választmányhoz.

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Állattenyész-
tési és Értékesítési szakosztálya 1921 évi dec.
hó 7-én, szerdán délután 5 órakor, az egylet
hivatalos helyiségében (Attila-u. 10. sz.) ülést
tart, melyre a szakosztály tagjait tisztelettel
meghívja.

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Megalakulás.
2. Javaslat a gyapjutermelés fejlesztése
tárgyában.

Meghívó.

A kapcsolt területek cukorrépa termelő
gazdaközsége folyó évi december hó 15-én
d. e. 12 órakor Kolozsvárt, az Erdélyi Gazda-
sági Egylet Attila-u. 10. szám alatti székházá-
ban termelői értekezletet tart, amelyre az érde-
kelt gazdaközségeket tisztelettel meghívja.
Kolozsvárt, 1921 november 26-án.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet
Elnöksége.

Tárgysorozat:

1. Az 1922 évi termelői szerződések re-
viziója.
2. A cukorrépa termelők szervezése.

Meghívó.

Az Erdélyrészi Méhész Egylet igazgató
választmánya f. évi december hó 10-én d. u.
5 órakor Kolozsvárt az E. G. E. Attila-u. 10.
sz. alatti székházának üléstermében rendes ülést
tart, amelyre a választmány tagjait tisztelettel
meghívja.

Kolozsvárt, 1921 nov. 30-án.

Az elnökség.

Az agrárreform pénzügyei.

A földbirtokreform oly gyakran tárgyalt s
csaknem általánosan ismert közgazdasági voná-
sai mellett, a finansziális lebonyolítás szempont-
jából is egy veszedelmesen súlyos problémaként
jelentkezik az államgazdaságra nézve.

Az elfogadott erdélyi agrártörvény szerint
a pénzügyi lebonyolítás alapelve, hogy a kisajá-
títandó földet a birtokostól az állam váltja meg
készpénzben vagy kamatozó és törlesztendő
államkötvényekben, a földhöz juttatandók pedig
becsérték 50 százalékának lefizetésével vásárol-
ják meg a nekik kiosztott ingatlanokat.

A törvény 85-ik cikke szerint a kisajátítást
szenvedő tulajdonosnak járó ár kifizetése kész-
pénzben vagy 50 év alatt törlesztendő és évente
5 százalékot kamatozó járadék kötvényekkel tör-
ténhetik. Kifizetésénél a névérték a reális érték-
kel egyenlőnek vétetik.

Az összes nyilvános jogi személyek részére
a kisajátítási ár évenként 5 százalékot kamatozó
nem törlesztéses járadék kötvényekkel történik.
A végrehajtási utasítás ehhez fűzött megjegyzé-
sei szerint az állam az ár fizetését az agrár bank
kolozsvári osztályánál elhelyezett készpénzzel
vagy járadék kötvénnyel eszközli, a kisajátítást
szenvedő birtokosnak az 5 százalékos kamat
azon időponttól jár, amikor megszűnik a földet
használni vagy bérelni. A járásbíró, mint tele-
lekkönyvi hatóság az ár megállapítása után meg-
határozza az ingatlant terhelő követelések sor-
rendjét és erről az agrár bankot értesíti, amely
csak járásbírók mint telekkönyvi hatóság
értesítésére, hogy a követelések sorrendje ha-
tályban marad kezdi meg a kifizetéseket.

Erre nézve a törvény 86-ik cikke a követ-
kezőképpen szól: Az árnak minden egyes tulaj-
donos részére történendő kifizetése azonnal esz-
közöltetik, mihelyt a kisajátítás végérvényes. Az
ár kifizetését az állam mindig úgy eszközli, hogy
a megfelelő készpénzt és járadékkötvényt a Ko-

lozsvári Agrárbanknál letétbe helyezi. A kiutalás
az ár letétbe helyezésének egyszerű ténye által
történik. A tulajdonos csak a bíróságnak, mint
illetékes telekkönyvi hatóságnak igazolványa
alapján veheti fel a készpénz összeget [vagy já-
radékkötvényeket a Banca Agrarától.

Egyszóval az állam különböző becslési el-
járások útján megállapított becsérték alapján
megváltja a kisajátítandó földterületeket, ezeknek
értékét fizeti készpénzben vagy járadékkötvé-
nyekben, amelyeket az értékmegállapítás hatályra
emelésekor az Agrár Banknál elhelyez. A kisa-
játítást szenvedő birtokosok a kisajátított terüle-
tek árát készpénzben vagy járadékkötvényben
kapják, amely utóbbiak 5 százalékot jövedel-
meznek és 50 év alatt törlesztendő. Az állam
az Agrár Bankkal a pénzügyi műveletek elinté-
zésére külön megállapodást kötött.

A falusiaknak kiosztott területek árának ki-
fizetése a 134-ik és 135-ik cikkben van szabá-
lyozva:

Mihelyt a kisajátítási ár véglegesen meg-
van állapítva és mihelyt a jogosult falusiak bir-
tokba léptek, ki fog számítani az ingatlanok
eladási ára és az új tulajdonosokra fog kivet-
tetni.

A falusiak a kisajátított föld vagy ingatta-
nok értékét a birtokbalépésükkor egészben vagy
részben fizethetik ki.

A 92-ik cikk szerint (vagyis az igényjogo-
sultak 12-ik kategóriájába foglalt) jogosítottoknak
földben való részesítésénél az állam a vételár
50 százalékával járul hozzá.

A községi legelők és erdők létesítésére és
kiegészítésére fordított földért az állam semmi-
vel sem járul hozzá az ár kifizetésénél.

A végrehajtási utasítás szerint a birtokba
helyezett falusiak annak árát az Agrár Banknál
fizetik akár egészben, akár részben, akár évi
részletekben, ami később fog megállapítani.

Amennyire a viszonyokat ismerjük a kész-
pénzben való kifizetésére a kisajátított földnek
csak azon esetekben számíthatunk, amelyekben
ezt a törvény kötelezőleg kimondja, ezek volná-
nak a törvény 9-ik és 14-ik cikkjei alapján kisa-
játított földek, amelyekért az ár készpénzben fi-
zetendő; a 9-ik cikkben foglaltak szerint ide es-
nek azok a birtokok, amelyekre nézve az agrár
választmány előzetes beleegyezése alapján a ki-
sajátítással 100 k. hold határon alól is mentek
egészen 50 hold maximumig vagy ha tulajdonos
főfoglalkozása nem a mezőgazdaság és szőlői

Gazdák Biztosító Intézete R.-T.

Elfogad tűz, jég élet, betörés és lopás, baleset, szavatossági, kiházasítási stb. biztosításokat. Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden
biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

Székhelye ideiglenesen Arad később Kolozsvár.
Vezérképviselőségek: Aradon, Kolozsváron,
Brassóban, Temesváron Nagyváradon,
M. vásárhelyen, Dévan és Nagyenyeden.

sem voltak mezőgazdák 10 holdig mindkét esetben olyan vidékeken, ahol hiányzik a szükséges föld ahhoz, hogy kielégítenek az igényjogosultak három első kategóriájában foglalt jogosítottaknak birtokba helyezési igényei; a 14-ik cikk rendelkezései alá tartoznak azok a birtokok, amelyekből házhelyek alakítása céljaira kisajátítások történtek és más megfelelő földdel a tulajdonosok nem kártalanítottak. Az összes többi kisajátítási esetekben azaz a kisajátított birtokok tulnyomó részénél csak az államkötvények utján való kifizetésre lehet számítani.

Az államgazdaság szempontjából tehát az államnak meg kell vásárolnia az összes kisajátítás alá eső területeket; ezeket kis hányadukban készpénzben kell fizetnie, nagy tömegükben pedig kibocsátott államkötvényekkel kell megváltania, tehát az összes kisajátított földek megváltása az államot fogja terhelni, még az esetben is, ha az államkötvények utján való kifizetés lesz a tulnyomó, amelyek csak 50 éven keresztül törlesztendők készpénz formájában. Utóbbi eset egy nagy államadósságot jelent, amellyel az állam a kisajátítás által sújtottaknak tartozik, ezt a tartozását 50 éven át törleszteni köteles.

Ha a kisajátítandó mezőgazdasági területet az egész erdély részére 2 millió k. holdban vesszük föl (Lásd lapunk 4. folyó évi 19-ik számát) és a kisajátítási átlagárakat az 1913-as földár szerint — amint a törvényben előírva van — átlagosan 800 leiben számítjuk az állam 1600 millióval terheli meg az agrárreform végrehajtása következtében. Ehhez még hozzászámítandó volna a községi erdők létesítése céljából történő erdőkisajátítások értéke is, amely ma még hozzávetőlegesen is alig értékelhető föl, továbbá hozzáadandó a törvény 23-ik cikke alapján kisajátítandó épületek és mezőgazdasági felszerelés értéke is, amely előre hasonlóképpen nem állapítható meg. A két utóbbi tételt procentuálisan fölbecsülve az állam megterhelését a földreformmal kapcsolatosan 2000 millió leire vehetjük föl.

Ezzel szemben áll ellentétel képen a birtokhoz jutottak által fizetendő ár, amelynél a mezőgazdasági területek tulnyomó része után az állam a vételár 50 százalékának viselésére kötelezi magát, ez alól csak a községi legelő és erdő létesítésére és kiegészítésére fordított földek képeznek kivételt, amelyeknél az ár kifizetéséhez az állam semmivel sem járul hozzá. Az óriási megterheléssel szemben tehát egy aránytalanul csekély és a falusiak jelenlegi fizetési készsége alapján erősen bizonytalan ellenszolgáltatás áll szemben, a községi erdők és legelők kivételével a kisajátított föld értékének 50 százaléka végleges teher gyanánt nehezedik az állam háztartására, míg a másik 50 százaléknak kifizetését kitudja mikor lehet remélni. Az állandó és végleges megterhelés ezek azerint circa 1200—1300 millióra tehetjük, míg 700 millió volna az az összeg, amelynek befizetésére a falusiak részéről esetleg (?) számítani lehet.

Az 1913-as értékelés méltányosságáról főleg a gazdaközönségünknek részletesebben írni, mindenki ismeri az akkori és jelenlegi árak közötti differenciát, mindenki tudja, hogy mi a célja a régi királyságbeli törvénnyel szemben annyira eltérő becslési eljárás megállapításának, ha e tekintetben a méltányosság alapjait keresnők, úgy a földkisajátítási ára gyanánt minimálisai a 13-as érték háromszorosa volna fölvehető,

az az érték tehát, amellyel a kisajátítás által sújtott birtokosok az ármegállapítás következtében károsodni látszanak k. holdanként 1600 leire tehát circa 2400 millióra hecsülhet.

A kisajátítás alá kerülő mezőgazdasági terület jelenlegi reális értéke 4800 millióra vehető.

Mindnyájan közvetlenül érezzük a pénzügyi nehézségeket, amellyel Románia állam gazdasága küzd és aggódva lessük naponként a zürichi tőzsde értesítését, ahol sajnos a leit napról-napra kevesebb és kevesebb ponttal jegyzik. A múlt hetekben egy tekintélyes bank, 70 millió deficitel összeomlott, a lapokban olvassuk, hogy az állam a Banca Nacionalat egy 500 millió újabb jegy kibocsátás érdekében eredménytelenül szorongatja, az adószolgáltatások, az új adótörvény életbeléptetésének nehézségeivel megrekedtek, ehhez járuljon most hozzá a fentemlített agrárreformmal kapcsolatos 2000 millió csekélyesség, akkor ne csodálkozzunk, ha a legnagyobb erőfeszítés dacára is a lei továbbra fokozatosan rosszabbul áll a zürichi tőzsde jegyzései között.

Az agrártörvény végrehajtási utasítása.

(Folytatás.)

A megyei kisajátítási bizottság megyenként, szükség esetén esetleg egy megyében több is állítandó, tagjai: 1 táblabíró, 1 törvényszéki bíró, a megyei gazdasági tanácsos, a birtokbাহelyezési központi pénztár egy kiküldöttje, 1 földmérő.

A földmérők csak mint szakértők szerepelnek szavazattal nem bírnak, minden bizottsághoz egy titkár osztatik be, a bizottság működéséről jegyzőkönyvet köteles vezetni, feladata:

1. Első fokon határozni a föld értékelése és a kisajátított épületek ármegállapítására vonatkozólag.

2. Mint legelső fórum dönt a járási bizottság határozatai ellen beadott felebbezések fölött, amelyek a birtok jogi állapotára, minőségére, kiterjedésére, a kisajátított terület kiválasztására és megállapítására, az egy birtokos tulajdonában tartozó birtokok számára nézve hozattak.

A megyei bizottságnak ezen szempontokból hozott határozatai végérvényesek, nem felebbezhetők, azonban az agrár comité revíziójának vannak alávetve.

3. Dönt a 4-ik cikk értelmében beadott szerződés érvényesítési kérések fölött.

A végrehajtási utasítás 66-ik cikke értelmében a megyei bizottság tagjai nem lehetnek sem mint kisajátítás által sújtottak, sem mint birtokba helyezendők érdekelve, erre vonatkozó érdekeltségeiket kötelesek bejelenteni.

A 68, 69, 70 stb. stb. szakaszok a megyei bizottságra nézve különösebb utasítást nem tartalmaznak.

A 86. cikk a járási kisajátítási bizottság összetételéről szól, ennek tagjai egy járásbíró vagy törvényszéki bíró, a birtokbাহelyezési központi pénztár egy kiküldöttje, a járási gazdasági felügyelő, földmérő, aki itt is csak mint szakértő szerepel. A járási bizottság hatáskörébe tartozik:

1. Elsőfokon határozni a birtok jogi helyzetét, kiterjedését és a kisajátítás mérve fölött, e célból a bizottság meghallgatja az összes érdekelteket és összegyűjti a szükséges adatokat.

2. Összegyűjti a szükséges adatokat:

a) a földek értékelésére vonatkozólag

b) az erdők szőlők stb. értékelésére vonatkozólag

c) a községi legelők és erdők alakítására vonatkozólag.

d) a közbeeső időre fizetendő bérre vonatkozólag.

3. Elsőfokon dönt a 4-ik szakasz értelmében beadott kérésekre vonatkozólag.

A 7-ik fejezet a kisajátítás végrehajtására vonatkozó utasításokat tartalmazza, eszerint adminisztratív ügyeinek végrehajtását a birtokbাহelyezési központi pénztár intézi, amely a földmivélségügyi miniszter szerve, ez állít föl egy külön osztályt Cluj székhellyel Erdély, Bánát Körösvidék és Máramaros részére.

A kisajátítás az egész országban egyidejűleg kezdődik a földmivélségügyi miniszter rendelete alapján.

Az első lépést a tulajdonosok nyilatkozatainak beadása képezi, amely minálunk szeptember hó folyamán megtörtént, a beadott nyilatkozatokat a járásbíró beiktatja és a telekkönyvi hatóságnak átküldi további kezelés céljából.

A járásbíró, mint telekkönyvi hatóság ezekből egy példányt irattárba helyez, a többiekhez pedig mellékeli a telekkönyv A. és B. lapjának birtok másolatát a maga teljességében, C. lapját pedig kivonatosan és ezt átküldi a járási bizottsághoz. A járási bizottság az így felszerelt nyilatkozatok egy-egy példányát a birtokbাহelyezési központi pénztárnak és a megyei gazdasági tanácsosnak eljuttatja. A járási bizottság a törvény életbeléptetése után 70 nap alatt, a miniszterium rendeletének megérkezése után működését megkezdi. A járási bizottság a helyszínén végzi munkálatait a felek beidőzésével gyűjti össze a szükséges adatokat, eljárásánál a telekkönyvi vázrajzot is fölhasználva. Határozatai amennyiben ellenük felebbezés nem történik végérvényesek és azok alapján megindulhat az átírási eljárás, határozatai ellen 15 nap alatt a megyei bizottsághoz lehet felebbezni, a 15 napos határidő a határozat kézbesítésétől számítatik, felebbezések csak írásban fogadtnak el. A járási bizottság határozatai az esetben, ha azon nem egyhangulag hozattak, hivatalból felterjesztendők a megyei bizottsághoz felülvizsgálat céljából, a különvélemények írásban melléklendők. A megyei bizottság a felebbezés vétele után 30 napon belül kitűzi a tárgyalás napját, amelyre a birtokost a falusiak kiküldöttjeit és a kisajátítási központot megidézi.

A megyei bizottság ármegállapításra vonatkozó határozatai 15 nap alatt a királyi táblához felebbezhetők.

A 8-ik fejezet a kisajátítás végrehajtásáról szól, illetőleg a kisajátító bizottságok érvényes határozatainak végrehajtásáról.

A 9-ik fejezethez fűzött utasítások szerint a kisajátítással egyidejűleg meginduló birtokbাহelyezés végrehajtásáig a jelenlegi kérszerbérleti rendszer marad érvényben a megyei bizottságok határozatai alapján. Új felülvizsgálások nem esz-közöltetnek.

Az ár fizetésére vonatkozó utasításokkal lapunk más helyén foglalkozunk. A 114-ik cikk értelmében a telekkönyvi hatóság hivatalból rendezi az ingatlanon levő bekebelezett terheket, amelyek az ingatlan kisajátítási értékét terhelik.

(Folytatása következik.)

A vagyon-érték becslés.

Hogy adótörvényeink nem a megfelelő gondossággal, körültekintéssel, gazdák, közgazdák és más szakemberek bevonása nélkül készültek, azt már nálam hivatottabbak jelentették ki. Nem is szándékom azok általános hibáira rámutatni, mert hiszen ezt már többször megvilágították s csupán azokra a hibákra kívánok kitérni, amelyek a most folyó mezőgazdasági és erdőbirtokok értékének felbecslésénél jelentkeznek.

A mi bizottságunkban nincsen az esetleg beosztott „Agronom“-on kívül senki, aki a föld értékének megállapításához s pláne az erdők felbecsléséhez értene.

Ezek a bizottságok el vannak látva utasításokkal a becslést illetőleg, amelyhez természetesen ragaszkodniuk kell.

De ezekhez az utasításokhoz, amelyek részben a törvényen alapszanak, ahhoz érő erdőtszít véleményét aligha kérték ki, hanem meghozattak egyoldalú állami szempontból.

A bizottságok utasítása szerint az erdőtalaj, faállomány nélkül a megállapított legrosszabb minőségű szántóföld hússzoros értékének felel meg. Tehát ha a községben található legrosszabb minőségű szántóföld kataszteri holdja 100 Lei értékben állapították meg, — akkor az erdőtalaj értéke 2000, *mondj kettőezer Lei!*

Ebből felmerül a kérdés, hogy járt-e az illető, aki ezt megállapította erdőn s hozzáfűzőm, hogy hegyvidéki erdőn? Ha járt, nyitott szemmel, gondolkozva a látottak felett tette-e meg utját? Mert a mi hegyvidéki erdeink fekvése cirka 400 méternél kezdődik s emelkedik 1200—1400 m. tengerfeletti magasságig, ahol csekély kivétellel minden talpalattnyi föld legtöbbször meredek, köves, sziklás, görgeleges, tehát feltétlenül erdőtalaj — vagyis *mds művelésre nem alkalmas*. És itt azután 1 kat. hold értéke 2000 lei?!

Ezt az értéket rá lehet fogni; de azt megfizetni nem fogja senki!

És nagyon jó tizlet lenne, ha ugyanannyit adna valaki érte, mint a község területén a legrosszabb minőségű szántóföldért.

Megengedem, hogy itt-ott akad kisebb földterület, amely 200—300 Leit, sőt többet is megér kat. holdankint, de ezt azután általánosítani nem lehet és nem szabad, annál kevésbé a 2000 Leit.

Egy további utasítás megszabja, hogy kat. holdankint hány vagon fát kell felbecsülni. A nálunk működő bizottság azt 6 vagonban állapította meg. Hát lehet-e a lépten-nyomon változó talajra ráparancsolni, hogy ezt a mennyiséget, — tegyük fel vágatási korig, — termelni köteles.

De az utasítás nem is a vágatási korról beszél, hanem ezt a készletet az egész területen egyenlően számítja, tehát általánosítja. De lássunk egy példát: van 240 kat. hold bükk szál-erdő, VI. oszt. 0.8 zárlattal, amely 80 éves vágásfordulóban kezeltek és közel áll a szabályos állapothoz. Van tehát:

1—90 éves	60 kat. hold
21—40	05
41—60	70
61—80	45
Összesen 240 kat. hold	

Lássuk már most, hogy tapasztalás sze-

rint az egyes fordulószakokban milyenek a fakészletek:

1—20 éves holdankint	8 m ³ ágfa	× 60 = 480 m ³
21—40	30 m ³ vegyes	× 65 = 1950
41—60	65	× 70 = 4550
61—80	100	× 45 = 4500
Összes fakészlet 11480 m ³		

Ha a bizottságok az utasítás nyomán holdankint csak 5 vagon fát becslenek fel, lesz egy holdon $5 \times 16 = 80 \text{ m}^3 \times 240 \text{ hold} = 19200 \text{ m}^3$

Tehát csak csekély 7720 m³ olyan fának értékével lesz az erdőbirtokos megterhelve, amely nem létezik.

Mint fentebb beigazoltam, a becslésnél talajár tekintetében olyan értékek állítanak be, amelyek nem léteznek. A faárak pedig ezidő szerint elérhetők. Hogy ezek állandóak lesznek-e, az persze más kérdés.

Világos tehát, hogy az erdőbirtokos és a bizottság értékelése között nagy eltérések lesznek. Mert az erdőbirtokos az üres erdőtalajt nem fogja olyan összeggel értékelni, amely mesébe való és el nem érhető. A fakészleteket az erdő jelen állapotának megfelelően fogja beállítani és nem *idealizálva*; — mondjuk a mai árak alapján, ezért a becslések között óriási differenciák lesznek, amelyek a fellebbezések végtelen sorát fogják megnyitni.

Most tekintsünk még bele a földbirtok-reform törvénybe. Ennek 52. §-a a kisajátításra kerülő erdők értékének felbecslése iránt intézkedik és annak módjait állapítja meg; de egyben kifejezetten rendel, *hogy a megszábott ár az 1913. év előtti 5 évének helyi vagy vidéki árait meg nem haladhatja.*

Amíg egyrészt a vagyonadó alapját képező becsléseknél képzelt tömeges és nem kevésbé idealizált talajárak vétetnek fel, másrészt a kisajátítandó erdők értékének felbecslése az 1913. évet megelőző 5 évi átlagszerint történik, de ez az 1913. évi ár meg nem haladhatja.

Ennek eredménye annyira világos, hogy magyarázatra nem szorul. *Figyeld.*

Kisebb szakközlemények.

Védekezés a nyulrágás ellen. A nyulrágás ellen a legjobban védekezhetünk, ha gyümölcsösünket bekerítjük tekintettel azonban ennek költséges voltára, a szőlőn el is hagyhatjuk, ha a fák törzsét szőlővel bekötjük, ha azonban törpefánk is vannak, akkor az egész fának szalmavál bekötése ajánlatos. A különböző keverékek, úgymint a méz, korom, agyag, trágyalé stb., amivel egyesek a fákat bekenik, nyulrágások ellen meg nem védik azokat, mert a nyulat éhsége tetőpontján a csekély íz és szag — amely a hidegben úgy is kevésbé érezhető, nem képes visszatartani. *B. E.*

Egyleti élet.

A cukorrépa-termelők értekezlete. Az E. O. E. Növénytermelési és Értékesítési Szakosztálya f. évi november 24-én tartott ülésében elhatározta, hogy a cukorrépa termelőket dec. hó 15-re Kolozsvárra értekezletre hívja egybe.

A cukorrépa termelők közös érdeke, hogy ozen az értekezleten minél nagyobb számban jelenjenek meg, hogy az összes indokolt és jogos sérelmek ezúttal megvitathatók legyenek. Az elnökség a gyűlést az elszállásolással járó nehézségekre és a vonat érkezésekre és indulásokra való tekintettel déli 12 órára tűzte ki.

Az értekezleten azon cukorrépa termelők is részt vehetnek, akik nem tagjai az E. O. E.-nek, a kisgazdák pedig a költségek kiméltése okából akár a falusi gazdakör, vagy földműves szövetség, akár alkalmi társulás útján, meghatalmazás alapján is képviseltethetik magukat. Kérjük az érdeelt cukorrépa termelő Tisztelt Gazdatárs urakat, hogy szíveskedjenek postafordulattal közölni az összes ismerős cukorrépa termelő kis, közép és nagybirtokosok címét, hogy még az értekezlet előtt levélileg megkereshetők legyenek.

Irodalmi szemle.

Leghasznosabb karácsonyi ajándék gazdák, gazdasági alkalmazottak, serdülő gazdagyererek részére az *Erdelyi Gazdák zsebnaptára*, amely mint mezőgazdasági tankönyv, utmutató és egyben szórakoztató, nem szabad hiányozzon egy gazda asztaláról sem. A kb. 200 oldalra terjedő csinos kiállítású naptár e hó első felében hagyja el a sajtót. Ára drb-ként 20 L. Már 5 darabon felüli rendelés esetén 25% engedmény. A naptár ára előre beküldendő.

Gazdák Lapja címen Molnár Imre szerkesztésében Szatmáron egy új köz- és mezőgazdasági hetilap indult meg. A lap előfizetési ára egy évre 80 L.

Tanítók Lapja cím alatt új tanügyi újság indult. Programja: az iskolák beléletében a pedagógiai és didaktikai-tér munkálása; különben az iskolai közigazgatás és gazdasági ügyek felkarolása.

A lap változatos tartalommal jelent meg, felelős szerkesztője: Gyerkes Mihály székelyudvarhelyi áll. ig. tanító.

A lap megjelenik hetenként csütörtökön Székelyudvarhelyt; előfizetési ára egy évre 120 lei. Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

Megjelent a „Magyar Nép” második száma. A Kolozsváron megjelenő „Magyar Nép” képes hetilap második száma dr. Jósika Samunak, a Magyar Szövetség elnökének nyílt levelét közli. A nagyérdékű nyilatkozatban maga az elnök tesz nyílt vallomást a demokratikus itányzat szüksége mellett s ezzel remélhetően sok félreértést és aggodalmat fog eloszlítani. A lap egyéb cikkei is rendkívül érdekesek. Kiemeljük Tompa László remek versét. Seprődi János megrázóan korfeszítő cikkét, Kádár József kedves humoru visszaemlékezéseit, dr. Gelei József tanulságos ismeretterjesztő cikkét. A néplapot Tóth István kiváló művésznak hat szép rajza ékesíti. Megrendelhető a Minerva Részvénytársaságnál Cluj-Kolozsvár, Sírada Regina Mária, volt Deák Ferenc u. 1.

Törvények rendeletek.

Tilos a takarmányok exportálása. A belügyminiszterium a takarmányhiányra való tekintettel rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében ezentul mindennemű takarmány külföldre való szállítása tilva van. Ugyanekkor intézkedett a kormány, hogy feleslegüket mindazon vármegyék, melyekben a takarmányban aránylag bővebb termés volt, takarmányszük megyéknek bocsássák rendelkezésére. A szállítás gyors és olcsó lebonyolítása céljából a CFR. kivételes kezelésben részesíti a takarmány szállítmányokat. Mindazok, akiknek ilyen takarmányra szükségük van, ebből igényüket jelentsék be a prefektusnak, aki a lehetőség határai között teljesíti kérésüket. (Mon. Of. 173 sz.)

SZÖVETKEZÉS.

Szövetkezeti nap. Franciaországban minden évben rendeznek egy szövetkezeti napot. Az idei szövetkezeti nap december 4-én lesz és Franciaország minden szövetkezetében ünnepeket fognak tartani, amelyeket összekötnek taggyűjtő és üzletrészjegyző propagandával.

A mi szövetkezeteink is követhetnek e jó példát, mert különösképen rá vannak utalva a tőkeemelésre a lei leromlása folytán.

Vegyes közlemények.

† Szemináry József a Szolnoki Dobokavármegyi Gazdasági Egyesület 30 éven át volt titkára I. évi november hó 16-án elhunyt. A Szolnoki Dobokavármegyei Gazdasági Egyesület több mint egy negyed százados közhasznú működése az ő nevéhez fűződik. Irodalmi munkásságának javarészt az egyesületi hivatalos lapban és a helyi lapokban fejtette ki. 1913 január hó 1-én vonult nyugdíjba, amikor őt az egyesület örökös tiszteletbeli taggá választotta és arcképét megfestette. Halálát négy testvére gyászolja. Emlékét a vármegye gazdatársadalmi és a kartársai kegyelettel őrzik. Legyen pihenése csendes.

Halálozás. **Árkossy Gyula** kolozsvári közjegyző, birtokos, egyesületünk rendes tagja nov. 27-én hajnalban meghalt. Kolozsvár régi három magyar közjegyzője közül ő az utolsó. Váratlan halálát rohamos tüdőgyulladás okozta. Temetése nov. 29-én folyt le az unitárius kolégium előcsarnokából.

Kinevezések. A hiv. lap. nov. 24 iki száma közli a következő kinevezéseket: Az Agrár Bankkal kötött szerződés alapján a bankhoz kormánybiztosnak: Constantin Bucsan, az igazgatóságba: Mihali Tivadar, Jakob János, Imbroana Avram, Prie Oktavian, a felügyelő-bizottságba: Boka János, Latea Trifon, Boka József és Givulescu Procop.

Gazdasági tudósítóinkhoz: A téli időszak beálltával a mezőgazdasági munkák téli szünete is beköszöntött s így mezőgazdasági helyzetünkben tavasz beálltáig lényeges változás nem várható. Amidőn tehát tisztelt Gazd. Tudósítóinknak a múlt gazdasági év tolyamán kifejtett odaadó munkásságukért köszönetet monszönetet mondunk, főikérjük, hogy legközelebbi felhívásunkig a gazd. tudósítások beküldését szüneteltessék és az esetleg kézben levő úrlapokat a jövő tavaszi időnyre tartsák fenn, amidőn szíves fáradozásukat újra igénybe óhajjuk venni. Az időszakos összefoglaló jelentések közlése is szünetelni fog.

Az adóbevallási izek beadási határidejének kitolása. Jeleztük már, hogy tekintettel az adóbevallások terén tapasztalható járatlanságra, kértük a kormánytól a bevallási határidő kitolását. Ennek eredményeként mindazon területekre, ahol a becslések már megtörténtek, az adóbevallási iv beadási ideje december 15-ig meghosszabbított. Azon területekre nézve pedig, amelyeken még a becselő bizottságok nem jártak az izek beadási határideje január 1. Figyelmeztetjük gazdatársainkat, hogy ne mulasszák el a bevallási izeknek idejében való beadását. Felvilágosítással készséggel szolgál egyesületünk titkári hivatala.

A tordai miklósnapi vásárra zárlat miatt a hasított körmű állatok nem hajthatók fel.

Megalakult a hadikár-bizottság. A háborus károk megtérítésére négy milliárdot irányzott elő Románia. A négy milliárd felosztására és a hadikárpótlás ügyének intézésére a kormány bizottságot nevezett ki, amelynek egyetlen erdélyi tagja Arsenovici Gyula dr. pénzügyigazgató.

A kormány a gabona termelésért. A minisztertanács a gabona termelés fejlesztése érdekében elhatározta, hogy a jövő évi termelésnél a 75 kg.-nál nehezebb búzát mentesít a requirálás és maximálás alól. Ez mindenesetre hirnek örvendetes, azonban csak akkor hisszük, amikor a rendeletet látjuk — végrehajtva. Ha komoly célja volna a kormánynak a termelés fejlesztése, úgy ezzel az intézkedéssel a minőség emelésére jelentékeny befolyást tudna gyakorolni.

Erdély és Bánátúj statisztikája. A Romániához csatolt, volt magyar területek statisztikai adatait most teszi közzé a bukaresti statisztikai hivatal. Eszerint 101.927 négyzetkilométer az a terület, melyet a békeszerződés Magyarország testéből Romániához csatolt át. Ez a terület közigazgatásilag 22 megyére oszlik 159 járással és 4244 községgel. Egy négyzetméterre átlagosan 51 ember lakik.

Rekvirálás. Szatmármegyében a katonaság és köztisztviselők még mindig nincsenek a jövő aratásig szükséges búzával ellátva. A vármegyei vásárló bizottság elhatározta, hogy a szükséges buza és rozsmennyiséget rekvirálás útján fogja beszerezni. Ennek sikeres keresztülvitele céljából elrendelte, hogy Szatmármegyében a vasutak semminemű buza és rozstermény — további intézkedésig — szállításra ne vegyenek át. A rekvirálás a napokban már kezdetét veszi. Ugy látszik, hogy soha sem lesz már vége a gazdaközönség zaklatásának.

Öt millió lejt ér egy négykövű vizmalom. Így állapította ezt meg a bethleni becselő bizottság az adókirovás alapjául szolgáló becslési rendén. A számítás a következő és igen egyszerű. Egy kö magas vízállás mellett egy véka kukoricát megőröl egy negyedóra alatt. Ebből kiszámítható, hogy a négy kö óránként 24 óránként és évenként hány vékát képes megőrölni. Ez alapon a bizottság pontosan 4,726,000 L.-re becsülte a malmot, amely ezek szerint a körülötte szükség szerint levő épületekkel együtt kerekén 5,000,000 lejt ér. A malom jövedelme gyanánt 250,000 lejt állapított meg a bizottság. Nem számolt a bizottság azzal a körülménnyel, hogy nyáron a szárazság miatt a négy közül egy sem járt négy hónapig, nem számolt az esetleges gátszakadás és a fenntartás egyéb költségeivel, de ilyen számítások mellett ez felesleges is, mert az csak a kuriositás rovására volna. — Öt millió lejtért kolozsváron gőzmalom is vehetne — bizottság. Eddig egészen mulatságos képtelenségénél fogva az eset csak akkor lesz majd szomorú a malom tulajdonosára, amikor megtudja, hogy — a törvény szerint — birtokon kívül, vagyis csak az adó előzetes ki fizetése után felelbezhethet. Ne felejtjük el azt sem, hogy az adó összegével arányosan nő a bélyegilleték is, amely nem százakra, hanem ezrekre megújzesetben.

Szerkesztői üzenetek.

S. S. Puchini Craiini. Kívánságát teljesítettük. A gyűlésnek melyik tárgya iránt tetszik érdeklődni? A beszámolót tartalmazó lapszámunk már teljesen elfogyott abból — sajnos — nem küldhetünk.

G. S. Borosseba. Köszönjük. Múlt számunkhoz már későn érkezett. Egyidejűleg átadtuk az E.-nek.

HIRDETÉSEK.

Csikszentsimoni „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921 évi december hó 11-én d. u. 2 órakor a község házában 1920 évi közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. §-a értelmében meghívotnak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelennének, úgy a közgyűlés december hó 18-ik napján tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Múlt évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és fel-

mentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Nétaláni indítványok. 1920. év december 31-én a tagok száma 270, üzletrészvényesek száma pedig 616 volt. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolt-helyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Csikszentsimon, 1921 nov. hó 20-án. *Az igazgatóság.*

Intézői állást keres 40 éves okl. gazdasz azonnali vagy későbbi belépésre, ki Kolozsváron a gazd. tanintézetet és Kassán a 10 hetes szesz-főzői tanfolyamot végezte, beszél magyarul és románul. Nagy uradalomban szerzett 14 évi gyakorlata és kitűnő bizonyítványai vannak. Cim a kiadóban. 3354

Fényképet vennék Románia mezőgazdaságáról megírandó könyvhöz, amelyek a romániai földművelők életét, munkáját, a mezőgazdaság minden ágát, a termelés minden szakát és a tanyai életet illusztrálják. A fényképeket ajánlott levélben a „Bukaresti Kurir” kiadóhivatalába (Bucuresti Str. Ilfov 3. I.) kérem pontos jegyzék kíséretében „C. H. jeligére. A megfelelő fényképet azonnal honorálom, a meg nem felelőket visszaküldöm. Csak nyomdai sokszorosításra alkalmas másolatok jöhetnek tekintetbe. 3358

Tordaaranyos vármegyében fekvő nagyobb gazdaság fővencellért keres azonnali belépésre. Ajánlatok a lap kiadóhivatalába kéretnek. 3357

Elsőrendű **Lenolajkencét,** repceolajat továbbé- gépkenő- zőrt, szekérkenőcsőt, legjutányosabban szállit 1000-

Hann és Társa

Gép- és Műszaki Kereskedelmi r.-t.

az ARADI OLAJIPAR R.-T. vezérképviselete és bizományi raktára

Cluj—Kolozsvár, Str. Regina Maria (v. Deák-F.u.) II. 333 4

AZ ERDÉLYI GAZDÁK ZSEBNAPTARA

gyönyörű kiállításban, nagy terjedelemben, értékes és változatos tartalommal jelenik meg

az 1922 évre.

A szokásos naptári, csillagászati, névmutató stb. részekon kívül a gazdák nélkülözhetetlen tudnivalóinak egész tárháza lesz az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára, mely a következő részekre oszlik fel: 1. A földművelésügyi miniszterium ügybeosztása. 2. A gazdatársadalmi egyesülések jegyzéke. 3. Szövetkezeti intézményeink ismertetése. 4. Növénytermelési gazdag tartalommal. 5. Állattenyésztés. 6. Takarmányozás. 7. Tejgazdaság. 8. Szőlészet, borászat. 9. Méhtenyésztés. 10. Mezőgazdasági számtartás kis-, közép- és nagybirtokosok számára. 11. Mezőgazdasági gépészet. 12. Gazdasági mértan, területköb méter stb. kiszámítás. 13. Gyógynövény termelés. 14. Kertészet. 15. Földbirtok poltika. 16. Az erdélyi vásárok időszertintli jegyzéke. 17. Hasznos tudnivalók stb. stb. A naptár, mely hivatalos és „Köztelek” zsebnaptárát is pótolni, nélkülözhetetlen kézi könyve lesz gazdaközönségünknek. Ezért mint gazdasági szakönyv és vezérionál, ott kell legyen minden falu minden szövetkezetének és magyar gazdacsaládjának asztalán egész esztendőben.

A naptárra előjegyzéseket elfogad az Erdélyi Gazda kiadóhivatala.

Az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára

a legjobb és legcélszerűbb hirdetői organum. Aki cégét, gyártmányát, termelvényét ismertté akarja tenni, az hirdessen az Erdélyi Gazdák Zsebnaptárában. A hirdetői árak a lehető legjutányosabbak. 3338